

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Michala Bobka v právní věci žalobkyně **CZ IZOLACE s. r. o.**, se sídlem Ostrava, Blanická 834/140, zastoupené JUDr. Jiřím Sobčíkem, advokátem se sídlem Ostrava, Nádražní 166, proti žalované **České advokátní komoře**, se sídlem Praha 1, Národní 118/16, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2022, č. j. 18 A 79/2021-90,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žádnému z účastníků **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 8. 7. 2021, č. j. 10.01-000331/21-002, kterým žalovaná nevyhověla žádosti žalobkyně o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“), a to konkrétně k zastoupení v řízení vedeném před Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 10 As 54/2021. Městský soud v záhlaví označeným rozhodnutím žalobu zamítl.

[2] Z odůvodnění tohoto rozsudku se podává, že mezi účastníky je v posuzovaném případě sporným, zda žalobkyně naplnila dvě z podmínek stanovených § 18c zákona o advokacii pro vyhovění její žádosti, a to konkrétně (i) zda poskytnutí bezplatné právní pomoci odůvodňují příjmové a majetkové poměry žalobkyně a (ii) zda žalobkyně doložila,

že se neúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.

[3] Co se týče podmínky, zda určení advokáta k poskytnutí právní služby odůvodňují příjmové a majetkové poměry žalobkyně, městský soud uvedl, že již ve svém usnesení ze dne 13. 10. 2021, č. j. 18 A 79/2021-51, zdůraznil, že žalobkyně je obchodní korporací založenou za účelem dosažení zisku a ačkoliv hospodáří poslední tři roky se ztrátou, nepovažuje tuto skutečnost samu o sobě za rozhodnou pro posouzení její příjmové a majetkové situace. Na svých účtech má totiž žalobkyně k dispozici částku 438 000 Kč a disponuje i řadou nástrojů, jak si může dočasně opatřit nepatrný peněžní obnos (zde pro úhradu soudního poplatku). Tyto závěry potvrdil i Nejvyšší správní soud při rozhodování o kasační stížnosti proti výše uvedenému usnesení (rozsudek ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 As 349/2021-19). Kasační soud aproboval také názor, že ani záměr žalobkyně použít finanční prostředky ze svého účtu na opravu trafostanice, nemůže na vyslovených závěrech ničeho změnit.

[4] Jakkoli se tyto závěry vztahovaly k žádosti žalobkyně o osvobození od soudních poplatků, respektive ustanovení zástupce v řízení před správními soudy, jsou dle názoru městského soudu v rozhodných aspektech přenositelné i ve vztahu k závěrům o naplnění podmínky pro určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby ze strany žalované. Námitku žalobkyně, že z titulu řádného hospodáře chrání finanční prostředky pro úpravu trafostanice, označil za nedůvodnou a pro nadbytečnost neprováděl jako důkaz žalobkyní navrhovanou projektovou dokumentaci. Za klíčové označil, že žalobkyně měla k dispozici řadu nástrojů, jak si mohla dočasně opatřit peněžní obnos k úhradě odměny advokáta, a upozornil, že v rámci své žalobní argumentace žalobkyně sama potvrdila, že se ji advokáta k poskytnutí dané právní služby podařilo zajistit prostřednictvím „rychlé půjčky“, čímž značně oslabila přesvědčivost svých tvrzení.

[5] Pokud jde o splnění podmínky spočívající v doložení, že se žalobkyně neúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů, městský soud uvedl, že ani důvodnost této části žalobní argumentace by nebyla s to něčeho změnit na závěru žalované o nenaplnění všech kumulativně stanovených podmínek pro určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle zákona o advokacii. Přestože tedy z obsahu správního spisu vyplynulo, že žalobkyně ke své žádosti doložila kromě jiného i potvrzení o odmítnutí poskytnutí právní služby ze strany dvou advokátů (a závěr žalované o nesplnění této podmínky je tedy ve zřejmém rozporu s obsahem správního spisu), nejde o důvod, pro který by rozhodnutí žalované nemohlo z hlediska zákona obstát.

[6] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) brojí proti rozsudku městského soudu kasační stížností z důvodů, které podřazuje pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Stěžovatelka předně namítá procesní pochybení městského soudu. Má za to, že městský soud pochybil, pokud ve věci nenařídil jednání, na kterém by provedl důkaz projektovou dokumentací; právě tento důkaz svědčí dle přesvědčení stěžovatelky o její povinnosti šetřit prostředky na provedení úpravy trafostanice. Uvedený důkaz přitom Městský soud v Praze v usnesení ze dne 18. 10. 2021, č. j. 29 Co 286/2021-49, vydaném

pokračování

v jiné věci stěžovatelky, uznal jako relevantní a odůvodnil jim přiznání osvobození od soudních poplatků. Další procesní pochybení stěžovatelka spatřuje v omezení její možnosti vyjádřit se k tvrzením žalované, která uvedla ve svém vyjádření k žalobě. Stěžovatelka obdržela od městského soudu toto vyjádření na vědomí dne 20. 3. 2022, přičemž fakticky jen o 3 dny později již soud ve věci rozhodl (napadený rozsudek je ze dne 23. 3. 2022 – pozn. NSS).

[8] Dále stěžovatelka upozornila, že její společník a jednatel nejsou totožná osoba. Jediný zapsaný společník již nežije, přičemž jednatel společnosti (syn společníka) již v žádosti podané u žalované odkázal na dědické řízení po jediném zemřelém společníkovi J. Š., ve kterém uplatňuje „*vlastnická práva k podniku*“, přičemž toto řízení dosud není pravomocně ukončeno. V žalobě pak stěžovatelka namítala, že se žalovaná nevypořádala právě s touto skutečností, k čemuž doložila žádost o určení advokáta, z níž je tato skutečnost zřejmá. Městský soud se ale těmito důkazy nezabýval. Jeho úvahy o tom, že si má společník „*půjčovat peníze a detailně specifikovat své příjmové a majetkové poměry*“, svědčí dle stěžovatelky o tom, že se městský soud patrně dostatečně neseznámil se všemi relevantními skutečnostmi, včetně údajů zapsaných v obchodním rejstříku. Městský soud podle stěžovatelky též podcenil význam námitky týkající se jejího neúspěšného pokusu o zajištění si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů. Stěžovatelka uvedla, že „*s ohledem na to, že soud nesprávně posoudil závěry žalované týkající se příjmových a majetkových poměrů zemřelé osoby – jediného společníka žalobkyně, a že tyto akceptoval nesprávně posoudil žalovanou tvrzené nesplnění podmínky k poskytnutí bezplatné právní služby*.“ Konečně, stěžovatelka poukázala na čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, dle které má každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.

[9] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatelka je schopná platit odměnu svému právnímu zástupci, neboť poté, co jí Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 31. 5. 2022, č. j. 3 As 116/2022-23 nepřiznal osvobození od soudních poplatků a zamítl její návrh na ustanovení právního zástupce, uhradila jak soudní poplatek, tak i předložila plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti. I v dalším řízení vedeném Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 10 As 54/2021 je stěžovatelka zastoupena advokátem. Se závěry městského soudu se žalovaná ztotožňuje.

[10] Stěžovatelka na toto vyjádření navázala replikou ze dne 14. 8. 2022, ve které nesouhlasí s názorem a argumentací žalované, která dle jejího názoru tendenčně a účelově dovozuje její schopnost hradit soudní poplatek a odměnu svého zástupce. Opakované poukázala na již shora uvedené usnesení městského soudu č. j. 29 Co 286/2021-49, jímž byla od hrazení soudního poplatku osvobozena a poukázala na rozdílné posouzení svých majetkových poměrů civilním soudem a žalovanou. Uvedla, že soudní poplatek uhradila z peněžních prostředků na úpravu trafostanice, a to ve víře, že nedojde k její vážné poruše či havarijnímu stavu.

[11] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 2 s. ř. s.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Stěžovatelka předně argumentuje tím, že městský soud nenařídil jednání k provedení dokazování a neprovedl důkaz projektovou dokumentací, přičemž právě tento důkaz svědčí podle stěžovatelky o její povinnosti šetřit prostředky na provedení úpravy trafostanice.

[14] Nejvyšší správní soud předně ověřil, zda došlo k rozhodnutí věci bez nařízení jednání za zákonem předpokládaných podmínek. Ze soudního spisu vyplynulo, že městský soud zaslal stěžovatelce přípis ze dne 14. 9. 2021, č. j. 18 A 79/2021-36, ve kterém ji v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s. poučil o možnosti rozhodnout ve věci bez nařízení jednání. Stěžovatelku vyzval, aby v případě, že požaduje ve věci nařízení jednání, sdělila tuto skutečnost ve stanovené lhůtě. Dle doručky založené na č. 1. 37 soudního spisu byl tento přípis dne 24. 9. 2021 doručen stěžovatelce (spolu s usnesením městského soudu ze dne 14. 9. 2021, č. j. 18 A 79/2021-37 - výzvou k úhradě soudního poplatku). Z dalšího obsahu soudního spisu je patrné, že stěžovatelka svým podáním ze dne 10. 10. 2021, (č. 1. 39 soudního spisu) reagovala pouze na výzvu k úhradě soudního poplatku, a to žádostí o osvobození od jeho placení. Z obsahu tohoto podání, ani z dalšího obsahu soudního spisu nevyplývá, že by stěžovatelka ve stanovené lhůtě (či později) vyjádřila svůj nesouhlas s rozhodnutím věci bez nařízení jednání. Městský soud tak v odst. [19] odůvodnění napadeného rozsudku správně presumoval, že souhlas stěžovatelky byl vyjádřen konkludentně, za podmínek vyplývajících z § 51 odst. 1, věty druhé s. ř. s.

[15] Současně ovšem nelze přehlédnout, že stěžovatelka navrhovala městskému soudu provedení důkazu projektovou dokumentací trafostanice; měl-li by být takový důkaz proveden, muselo by být ve věci nařízeno jednání, bez ohledu na vyjádřený souhlas stěžovatelky s rozhodnutím ve věci bez jednání.

[16] Vzájemným vztahem vyslovení souhlasu s rozhodnutím věci bez jednání při současném návrhu na provedení dokazování (srov. § 51 odst. 1 a § 77 odst. 1 s. ř. s.) se již zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu. Dospěl k závěru, že „*uvahu o (ne)provedení důkazů [...] soud činí samostatně a nezávisle na otázce, zda bude rozhodovat s jednáním ve věci samé, či bez jeho konání. Pochopitelně, dojde-li k závěru o nutnosti provádět dokazování, jednání ve věci nařídít musí, bez ohledu na případný postoj účastníků řízení, protože důkazy se provádějí při jednání. [...] Konání soudního jednání, které nikdo z účastníků nepožadoval a které ani soud konat nehodlal, neboť dospěl k závěru o neprovádění důkazů, by bylo proti smyslu a účelu soudního řízení, které nemá nad nutnou míru jeho účastníky zbytečně zatěžovat, není-li to potřebné. Soudu jistě zůstává povinnost vypořádat v rozhodnutí o věci samé všechny žalobní body a námitky, tedy i řádně odůvodnit, proč navrhované důkazy považoval za nadbytečné*“ (usnesení ze dne 16. 2. 2016, č. j. 7 As 93/2014-48, č. 3380/2016 Sb. NSS).

[17] V projednávané věci městský soud postupoval zcela ve shodě s výše uvedeným závěrem rozšířeného senátu, neboť výslovně reflektoval jak konkludentní souhlas stěžovatelky s rozhodnutím bez nařízení jednání, tak její návrh na provedení dokazování. Na důkazní návrh stěžovatelky adekvátně reagoval (viz odst. [19], [38] a [39] odůvodnění napadeného rozsudku) a srozumitelně vysvětlil, proč provedení tohoto důkazu považuje pro věc za nadbytečné. Jeho procesní postup tedy nebyl v rozporu se zákonem.

pokračování

[18] Další procesní pochybení stěžovatelka spatřuje v omezení její možnosti vyjádřit se k tvrzením žalované, které přednesla ve svém vyjádření k žalobě. Stěžovatelka tvrdí, že vyjádření žalované jí bylo doručeno pouhé 3 dny před vydáním rozsudku. K tomu je vhodné nejprve uvést, že soudní spis neobsahuje doručenkou, která by prokazovala doručení předmětného vyjádření stěžovatelce; kasační soud proto bude vycházet z tvrzení stěžovatelky, že k doručení došlo dne 20. 3. 2022. Dále je třeba uvést, že z obsahu tohoto přípisu je zřejmé, že městský soud nevyzval stěžovatelku k podání repliky (zákon mu nic takového neukládá); ostatně i stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí, že vyjádření jí bylo zasláno pouze na vědomí. Lze tedy vyslovit dílčí závěr, že (i) městský soud nepovažoval za nutné, zjišťovat procesní stanovisko stěžovatelky k vyjádření žalované; (ii) stěžovatelka nicméně takové právo (při zohlednění kontradiktornosti soudního řízení a principu rovnosti zbraní) měla, (iii) lhůta, ve kterém je mohla reálně vykonat, však byla velmi krátká.

[19] Pro posouzení, zda takový postup soudu nemůže představovat nepřiměřené omezení procesních práv stěžovatelky, je nutné zodpovědět dvě otázky, a sice (i) do jaké míry soud při vlastním rozhodování vycházel ze skutečností uváděných ve vyjádření k žalobě a (ii) s jakými konkrétními tvrzeními žalované chtěla stěžovatelka polemizovat. V daném případě je zřejmé, že městský soud nevystavěl odůvodnění napadeného rozsudku na obsahu tvrzení přednesených žalovanou ve vyjádření; to by ostatně ani nebylo možné, neboť soud přezkoumává výlučně důvody rozhodnutí uvedené v jeho odůvodnění a vyjádření k žalobě nemůže případné deficity tohoto odůvodnění napravovat. Nosným důvodem, na kterém je založena argumentace městského soudu, je nesplnění podmínky týkající se prokázání takových příjmových a majetkových poměrů stěžovatelky, jež by odůvodnily poskytnutí bezplatné právní pomoci žalovanou, cestou určení advokáta. Žalovaná ve vyjádření pouze reagovala na některé dílčí části argumentaci stěžovatelky či pouze v obecné rovině připomněla nutnost kumulativního splnění podmínek k poskytnutí bezplatné právní služby dle zákona o advokacii. Pokud jde o druhou otázku, stěžovatelka předmětnou kasační námitku formuluje ve zcela obecné rovině, bez jakékoliv specifikace, co mělo být předmětem případné repliky, nebo která konkrétní tvrzení žalované v jejím vyjádření jsou „zjevně v rozporu se skutkovým stavem“, jak stěžovatelka argumentuje v doplnění kasační stížnosti. Lze tedy uzavřít, že postup městského soudu nezakládá nezákonnost jeho rozhodnutí a námitka stěžovatelky tudíž není důvodná.

[20] Další námitka stěžovatelky již směřuje vůči samotné posouzení věci. Stěžovatelka v kasační stížnosti opakovaně zdůrazňuje, že projektová dokumentace, týkající se zamýšlené úpravy trafostanice, mohla podpořit její tvrzení o nutnosti šetřit prostředky na provedení této úpravy, přičemž právě tento důkaz měl Městský soud v Praze v usnesení č. j. 29 Co 286/2021-49, vydaném v její jiné věci, uznat jako relevantní a odůvodnit jím přiznání osvobození od soudních poplatků.

[21] Nejvyšší správní soud se obdobnou námitkou stěžovatelky zabýval již při rozhodování o její žádosti o osvobození od soudního poplatku a ustanovení zástupce v nyní vedeném řízení o kasační stížnosti. Ve svém usnesení ze dne 31. 5. 2022, č. j. 3 As 116/2022-23 konkrétně uvedl, že „Nejvyšší správní soud již ve svém rozsudku ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 As 349/2021-19, stěžovatelku upozornil, že její případné osvobození v řízení u civilního soudu není pro rozhodování o žádosti o osvobození ve správním soudnictví rozhodující“ (důraz doplněn). Stěžovatelka proti tomuto závěru nepředkládá žádné

konkrétní argumenty, pouze se opakovaně domáhá následování postupu, jakého se jí dostalo ve výše uvedeném řízení před civilním soudem. Za této situace postačí konstatovat, že Nejvyšší správní soud nevidí důvod, proč se od shora vysloveného závěru odchýlovat; v podrobnostech lze stěžovatelku odkázat na odst. [20] odůvodnění rozsudku č. j. 5 As 349/2021-19, kde je o této otázce pojednáno podrobněji.

[22] Stěžovatelka dále argumentuje tím, že městský soud chybně aproboval závěry žalované týkající se příjmových a majetkových poměrů zesnulého společníka, a to za situace, kdy zapsaný společník již nežije a jde o osobu odlišnou od jednatele.

[23] Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že stěžovatelka v žalobě uvedla, že žalované „unikla základní spojitost a to, když žadatel [tj. stěžovatelka – pozn. NSS] trpí nedostatkem finančních prostředků, nemá finanční prostředky ani společník, proto společník nemá z čeho žadatele zálohovat“. Městský soud v této souvislosti stěžovatelku předně upozornil, že stěžovatelka a její společník jsou dvěma odlišnými subjekty práva a doplnil (viz odst. [41] odůvodnění napadeného rozsudku), že „přínejmenším v obecné rovině nelze vyloučit, že majetkové poměry společníka žalobce [tj. stěžovatelky – pozn. NSS] nebyly překážkou poskytnutí třeba i nižšího objemu dalších prostředků do společnosti v souladu s jeho závazky plynoucími z jejich soukromoprávního vztahu. Společník žalobce ostatně své příjmové a majetkové poměry nijak podrobněji nespecifikoval, natož aby je jakkoli dokládal. Žalované tedy nelze v daném směru ve vztahu k tomuto jejímu dílčímu tvrzení, jež nadto zjevně nebylo klíčovým podkladem napadeného rozhodnutí, ničeho vytknout“ (důraz doplněn). Byť tedy městský soud přímo nereflektoval skutečnost, že zapsaný společník již nežije, nelze opomenout, že nepožadoval prokázat jeho schopnost zajistit potřebné finanční prostředky pro společnost (stěžovatelku) nebo detailně specifikovat jeho příjmové a majetkové poměry, a to právě s ohledem na fakt, že stěžovatelka a její společník jsou dvěma odlišnými subjekty práva.

[24] Městský soud správně konstatoval, že rozhodující pro posouzení žádosti stěžovatelky je pouze skutečnost, že stěžovatelka nesplnila podmínku prokázat své příjmové a majetkové poměry, odůvodňující určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii. Stěžovatelka je obchodní společností, jejímž účelem je dosažení zisku, přičemž na svém bankovním účtu v rozhodné době disponovala větší částkou finančních prostředků. Zároveň má řadu běžných možností, jak si opatřit nikterak zvlášť vysoké peněžní prostředky k úhradě právních služeb pro vedené soudní řízení, například čerpat kontokorentní úvěr, provozní úvěr či využít jiné úvěrové produkty, které jsou rozšířené, relativně dostupné a běžně slouží k překlenutí dočasných problémů s financováním společnosti.

[25] Konečně, pokud jde o námitku podcenění významu námítky o prokázání neúspěšného pokusu stěžovatelky o zajištění si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů (viz bod [8] výše), tu považuje Nejvyšší správní soud za vnitřně rozpornou a nesrozumitelnou. Z tohoto důvodu se jí proto nemohl věcně zabývat. Stejný závěr platí i pro obecně formulovaný odkaz stěžovatelky na její práva garantovaná jí čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

[26] Lze tedy uzavřít, že kasační stížnost je nedůvodná a Nejvyšší správní soud jí proto podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. rozsudkem zamítl.

pokračování

[27] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované v řízení o kasační stížnosti náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že se náhrada nákladů řízení nepřiznává žádnému z účastníků.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 11. listopadu 2022

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu